

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/50/2022
Identifikačné číslo spisu:	7299897224
Dátum vydania rozhodnutia:	28.06.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivan Rumana
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:7299897224.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v dedičskej veci po poručiťke H. D. R., rod. Z., narodenej XX. M. XXXX, naposledy bytom P., R. Q., zomrelej XX. D. XXXX, so zanechaním závetu, v konaní o dovolaní pozostaleho manžela O. D. R., B., narodeného XX. Z. XXXX, bytom P., R. Q., zast. Advokátska kancelária JUDr. Peter Kerecman spoločnosť s ručením obmedzeným, Košice, Rázusova 1, proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach, č. k. 2CoD/3/2021- 1168 zo dňa 26. augusta 2021, za účasti závetných dedičov 1) C.. E.. J. T., H., Q. XX, XXX XX P. a 2) Q. T., Q. XX, XXX XX P., takto

rozhodol:

Z r u š u j e uznesenie Krajského súdu v Košiciach, č. k. 2CoD/3/2021-1168 zo dňa 26. augusta 2021 a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Napadnutým uznesením Krajský súd v Košiciach (ďalej „odvolací súd“) potvrdil uznesenie Okresného súdu Košice II, č. k. 38D/228/1999-1125, Dnot 107/2011 zo dňa 16. decembra 2020 (ďalej „súd prvej inštancie“), ktorým určil všeobecnú cenu majetku poručiťky v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov (ďalej „BSM“) v sume 44 583,74 eur a špecifikoval aktíva a pasíva. Ďalej súd prvej inštancie určil, že pozostalému manželovi z majetku patriaceho do BSM patria

A k t í v a :

- a. podiel 1/2 - ica nehnuteľností vedených na liste vlastníctva č. XXXXX, kat. úz. Q., obec P. - W. , okres P. II, parcely registra „C“ evidované na katastrálnej mape: parcela číslo XXX zastavaná plocha a nádvorie vo výmere 211m², parcela číslo XXX zastavaná plocha a nádvorie vo výmere 207m², parcela číslo XXX zastavaná plocha a nádvorie vo výmere 210 m², Stavby: obytný dom R. tr. 6,8,10 súpisné číslo XXX na parc. č. XXX, parc. č. XXX, parc. č. XXX, Byty a nebytové priestory: byt č. 8 na druhom poschodí, vchod č. 6, podiel priestoru na spoločných častiach a spoločných zariadeniach domu, na príslušenstve a spoluvlastnícky podiel k pozemku: 171/10000 (pod B19 v celosti) vo všeobecnej cene 1.973,37 €,
- b. podiel 1/2 - ica nehnuteľností vedených na liste vlastníctva č. XXXXX, kat. úz. Q., obec P. - W., okres P. II, Parcely registra „C“ evidované na katastrálnej mape: parcela č. XXXX zastavaná plocha a

nádvorie vo výmere 16 m², Stavby: radová garáž súpisné číslo XXXX na pozemku parcelné číslo XXXX (pod BI v celosti), vo všeobecnej cene 1.583,46€,

c. podiel 1/2 - ica nehnuteľností vedených na liste vlastníctva č. XXXX, kat. úz. F. Q., obec P. - J., okres P. I, polyfunkčný objekt súpisné číslo XXXX na parc. č. XXXX/XX, parc. č. XXXX/XX, parc. č. XXXX/XX, parc. č. XXXX/X, parc. č. 7 XXXX/XX, parc. č. XXXX/XX, parc. č. XXXX/XX, Byty a nebytové priestory: nebytový priestor - garáž č. 36 na prvom poschodí, vchod 15, podiel priestoru na spoločných častiach a spoločných zariadeniach domu, na príslušenstve: 30/4088 (pod B38 v celosti), vo všeobecnej cene 2.081,07 €,

d. podiel 1/2 - ica nehnuteľností vedených na liste vlastníctva č. XXX, kat. úz. T., obec T., okres P. - okolie, Stavby: chata súpisné číslo 4 na pozemku parcelné číslo XXX (pod BI v celosti), vo všeobecnej cene 2.395,93 €,

e. v celosti členský podiel v Stavebnom bytovom družstve I, Košice k štvorizbovému družstevnému bytu č. XX. na R.. poschodie, v blok XXXG na Y, ku dňu smrti poručiťky v hodnote 412.000,-Sk, t.j. 13.675,89 €,

f. zostatok na účte v Prvej stavebnej sporiteľni a. s., Bajkalská 30, 829 48 Bratislava, IČO: 1335004, konto sporenia číslo XXXXXXXX X XX., ku dňu smrti poručiťky vo výške 2865,25 € v 1 - ici 1.432,625 €,

g. osobný automobil Škoda Felícia LXi, evidenčné číslo P. (pôvodné číslo P.), v 1 - ici, vo všeobecnej cene 2.697,005 €,

h. osobný automobil DAEWOO TICO, evidenčné číslo P. (pôvodné číslo P.), v 1 - ici, vo všeobecnej cene 2.039,765 €,

i. zostatky na účtoch v Slovenskej sporiteľni, a. s., Bratislava: účet č. J J., so zostatkom vo výške 608,40 € v 1 - ici 304,20 €,

j. vkladná knižka číslo XXXXXXXXXXXX/XXXX devízová vkladná knižka na meno, so zostatkom bez prisl. 3,57 USD vo výške 5,85 €, v 1 - ici 2,925 €,

k. zostatok na účte vo VÚB, a. s., Bratislava, účet číslo J XXXX XXXX XXXX XXXX, termínovaný vklad, so zostatkom 1.659,71 €, v 1 - ici 829,855 €,

l. pohľadávka voči spoločnosti Mondelez Slovakia Holding, a. s., Račianska 44, Bratislava, IČO: 31320180 na vyplatenie výťažku z predaja 3 akcií Kraft Foods Slovakia, a.s., Račianska 44, 832 42 Bratislava, IČO: 0031320180, O.: J (pôvodný O. B vo výške 227,40 € - v 1 - ici 155,86 €.

Pasíva:

m. pohľadávka Sociálnej poisťovne, pobočka Košice, Festivalové nám. 1, 041 84 Košice, č. 81704-7/2018-KEM zo dňa 27.9.2018, titulom dlžného poistného za obdobie 12/1998, vo výške 4,58 €, v 1 - ine 2,29 €.

Ďalším výrokom súd prvej inštancie určil, že do dedičstva po poručiťka patrí 1/2- ica zo špecifikovaných aktív a pasív. Súd citoval ust. § 396 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“), podľa ktorého sa dedičské konania, ktoré sa začali do 1. júla 2016 dokončia podľa doterajších predpisov, t.j. podľa ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“). Vychádzajúc z uvedeného ustanovenia, súd na vec aplikoval § 175l ods. 1, 2, 3, § 175m, § 175o O.s.p., § 150, § 707 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“). Konštatoval, že do BSM poručiťky a pozostalého manžela patrí majetok uvedený vo výroku uznesenia.

2. Odvolací súd konštatoval, že uznesenie vo výroku o vyporiadaní BSM napadol včas odvolaním pozostalý manžel O.. D. R., B.. Navrhol, aby odvolací súd zmenil napadnuté uznesenie tak, ako to špecifikoval v petite odvolania a priznal mu náhradu trov odvolacieho konania. Mal za to, že súd nesprávne právne vec posúdil tým, že ustanovenia upravujúce spôsob vyporiadania BSM (§ 150 OZ) nesprávne vyložil a dostatočne nezohľadnil výsledky dokazovania, keď dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam tým, že obsah niektorých dôkazov nezohľadnil vôbec. Argumentoval stabilnou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít týkajúcej sa spôsobu vypsoriadania masy zaniknutého BSM v dedičskom konaní a dôvodil, že toto vyporiadanie je potrebné realizovať tak, že do dedičstva, ale aj pozostalému manželovi sú prikázané konkrétne veci v celosti. Citoval v tejto súvislosti z rozhodnutia Najvyššieho súdu ČSR sp. zn. 4Cz 124/68 z 24.01.1969, R

80/1969, zo stanoviska Najvyššieho súdu ČSR sp. zn. Cpj 30/75 z 05.11.1975, R 34/1976). Naopak vyporiadanie BSM iným spôsobom, než prikázaním jednotlivých vecí v celosti do dedičstva a do výlučného vlastníctva pozostaleho manžela bolo v súdnej praxi najvyšších súdnych autorít označené za nevhodné (stanovisko Najvyššieho súdu ČSR z 05.11.1975, sp. zn. Cpj 30/75, R 34/76). Zdôraznil, že pri vyporiadaní BSM v dedičskom konaní je potrebné preferovať jeho vyporiadanie prikázaním jednotlivých vecí v celosti do dedičstva a pozostalému manželovi pred jeho vyporiadaním zriadením podielového spoluvlastníctva, a to aj v záujme predchádzania ďalších sporov, vyplývajúcich z existencie podielového spoluvlastníctva. V konkrétne prejednávanej veci, v ktorej pozostalý manžel nie je dedičom, do masy nevyporiadaného BSM patrili dva byty (členský podiel v bytovom družstve a byt v BSM), dve garáže (z toho každá v blízkosti jedného z bytov) a dve osobné motorové vozidlá (a ďalej chata a zostatky na účtoch). Pozostalý manžel preto už v priebehu dedičského konania opakovane navrhol, aby táto štruktúra masy BSM bola pri spôsobe jeho vyporiadania zohľadnená a toto bolo vyporiadanie prikázaním jednotlivých vecí v celosti. Dôvodil tým, že súd prvej inštancie neprihliadol na jeho argumentáciu, že účelom vyporiadania BSM je predovšetkým rozdeliť existujúci majetok. Mal za to, že z doterajšieho postoja dedičov je zrejmé, že podielové spoluvlastníctvo spôsobí nezhody pri ďalšom užívaní jednotlivých vecí a hrozí, že k vyporiadaniu dohodou nedôjde, čo spôsobí, že odvolateľovi neostane iné, len začať viacero konaní o zrušení a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam a k hnutelným veciam. Takýto postup by bol nielen nákladný, ale ešte by predĺžil konanie, ako aj nezhody medzi dedičmi. Tvrdil, že ním navrhovaný spôsob vyporiadania BSM zodpovedá všetkým zásadám stanoveným pre jeho vyporiadanie zákonom a spĺňa aj požiadavku spravodlivosti konania. Výtkol súdu prvej inštancie, že svojim rozhodnutím nerešpektoval závery súdnej praxe a účel ustanovení o vyporiadaní BSM a navyše takéto rozhodnutie len vyvolá ďalšie spory.

3. Odvolací súd v odôvodnení uviedol, že ak mal poručiteľ v čase svojej smrti s pozostalým manželom majetok v bezpodielovom spoluvlastníctve, o ktorého vyporiadaní sa nezačalo konanie na súde, vyporiada sa tento majetok v konaní o dedičstve podľa osobitného predpisu (§ 1751 ods. 1 O.s.p.). Podľa právnej úpravy platnej pre vyporiadanie dedičstva v konkrétne prejednávanej veci, súd mohol schváliť vyporiadanie spôsobom navrhnutým odvolateľom, ale výlučne len v prípade, ak by o takomto vyporiadaní dedičstva došlo k dohode, ktorú by uzavreli medzi sebou pozostalý manžel (odvolateľ) a dedičia. K uzavretiu takejto dohody (písomne alebo ústne do zápisnice) nedošlo, preto majetok patriaci do BSM vypsoriadal súd. Vyporiadať takýto majetok ako aj dedičstvo iba podľa návrhu jedného z dedičov alebo pozostaleho manžela, s ktorým nevyslovili súhlas ostatní dedičia, nie je možné. V takomto prípade (na rozdiel od dohody, pri ktorej je možné odchýliť sa od podielov ako vyplývajúcich zo zákona alebo závetu) súd musí striktnie postupovať podľa § 483 OZ a vyporiadať nadobudnutie dedičstva tým, ktorých dedičské právo bolo preukázané podľa zákonných dedičských podielov a potvrdiť nadobudnutie dedičských podielov na všetkých predmetoch dedenia.

4. Vyporiadanie majetku v BSM a dedičstva medzi pozostalým manželom a dedičmi dohodou je podľa odvolacieho súdu za súčasnej právnej úpravy jediným spôsobom, pri ktorom je možné odchýliť sa od dedičských podielov. Zákon totiž nepripúšťa to, aby súd autoritatívne rozhodol, komu a čo z dedičstva pripadá. Ak aj poručiteľ v závete určil, komu z dedičov majú pripadnúť jednotlivé majetkové hodnoty, pri potvrdení dedičstva musí súd rozhodnúť o nadobudnutí podielu na celom dedičstve podľa podielu hodnoty závetom odkázaného dedičstva k celému dedičstvu. K jednotlivým predmetom dedičstva tak vznikne pre všetkých dedičov spoluvlastnícke právo, čo môže mať nepriaznivý vplyv na reálnu možnosť užívania takýchto majetkových hodnôt, ak medzi dedičmi ako podielovými spoluvlastníkmi a pozostalým manželom nevládne konsenzus. Takáto situácia predpokladá ďalšiu dohodu alebo súdne konanie o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva, ale súčasná právna úprava (okrem dohody, ktorá nebola realizovaná v prejednávanej veci) nepripúšťa akékoľvek iné riešenie. Je preto vylúčené, aby uznesením podľa § 483 OZ súd pri vyporiadaní dedičstva určil, čo kto z dedičov z dedičstva nadobúda tak, ako tomu bolo za úpravy do 01.01.1992 (pred novelizáciou Občianskeho zákonníka vykonanou zákonom č. 509/1991 Zb.) alebo určil, že časť dedičstva nadobudne iba niektorý z dedičov, a aby prípadne ukladal výplatu dedičských podielov v peniazoch. V tejto súvislosti treba uviesť, že odvolateľ sa domáhal nápravy poukazom na neaktuálnu a prekonanú judikatúru súdov. V zmysle vyššie uvedených zásad postup súdu prvej inštancie bol správny, lebo bol povinný vyporiadať majetok v BSM a každému z

dedičov potvrdiť jeho zákonný dedičský podiel. Odvolací súd o trovách konania rozhodol podľa § 52 CMP.

5. Proti tomuto uzneseniu podal pozostalý manžel v zastúpení advokátom včas dovolanie podľa § 237 ods. 1 písm. f) O. s. p. s tým, že mu bola postupom súdu odňatá možnosť konať pred súdom a z dôvodu podľa § 241 ods. 2 O. s. p. s tým, že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (v spojení s 396 ods. 1 CMP, podľa ktorého sa konania o dedičstve začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti CMP dokončia podľa doterajších predpisov), resp. podľa § 420 písm. f) CSP, teda preto, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil dovolateľovi, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces a podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, teda preto, že odvolací súd sa pri riešení právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo jeho rozhodnutie odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (pre prípad, že dovolacie konanie sa riadi právnou úpravou dovolania účinnou od 01. júla 2016).

6. Dovolateľ uviedol, že napadnuté rozhodnutie je vo vzťahu k nemu v dedičskom konaní konečným rozhodnutím, má povahu rozhodnutia vo veci samej (ide o dedenie zo závetu a pozostalý manžel nie je v tomto prípade závetným dedičom). Rozhodnutie dovolacieho súdu záviselo v tomto prípade od vyriešenia právnej otázky, či zákon pripúšťa v dedičskom konaní vyporiadať bezpodielové spoluvlastníctvo manželov rozhodnutím dedičského súdu prikázaním jednotlivých vecí tvoriacich masu bezpodielového spoluvlastníctva v celosti do vlastníctva pozostaleho manžela a iných vecí v celosti do dedičstva, alebo či takéto vyporiadanie možno vykonať iba prikázaním všetkých vecí tvoriacich masu bezpodielového spoluvlastníctva manželov v 1-ici pozostalému manželovi a v 1/2-ici do dedičstva. Písomné vyhotovenie rozhodnutia dovolacieho súdu v tomto prípade neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, a navyše žiadnym spôsobom nereaguje na odvolacie argumenty. Konanie je postihnuté vadou zmatečnosti spočívajúcou v nepreskúmateľnosti rozhodnutia dovolacieho súdu takej intenzity, že zakladá prípustnosť i dôvodnosť podaného dovolania (Stanovisko občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 3. decembra 2015, R 2/2016, uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Obdo/39/2016, sp. zn. 3Obdo/14/2017, SP. zn. 4Obdo/57/2016 atď.). Absencia akýchkoľvek relevantných dôvodov napadnutého rozhodnutia odňala dovolateľovi možnosť konať pred súdom (§ 241 ods. 2 O. s. p.) je nesprávnym procesným postupom, ktorý mu znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP). Váda spočíva v absencii primeraného odôvodnenia napadnutého rozhodnutia (§ 431 ods. 2 CSP). Nemožno považovať za dostatočne odôvodnené také rozhodnutie dovolacieho súdu, ktoré je odôvodnené výlučne použitím jediného ustanovenia právneho predpisu, ktoré však vo svojej hypotéze a dispozícii upravuje úplne odlišný právny vzťah, než je predmetom jeho rozhodovania. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia odkázal iba na ustanovenie § 483 OZ, ktoré má - podľa jeho názoru - vylučovať možnosť vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov v dedičskom konaní tak, že dedičský súd rozhodne, ktoré veci z majetku v bezpodielovom spoluvlastníctve pozostaleho manžela a poručiťky patria do dedičstva, a ktoré patria pozostalému manželovi. Odkaz dovolacieho súdu na ustanovenie § 483 OZ je nepatričný, pretože toto ustanovenie nerieši vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov v dedičskom konaní medzi pozostalým manželom a dedičstvom, ale vyporiadanie dedičstva medzi dedičmi navzájom. To je zrejme nie len zo systematického zaradenia tohto ustanovenia, ale priamo z jeho obsahu (podľa § 483 OZ: ak nedôjde k dohode, súd potvrdí nadobudnutie dedičstva tým, ktorých dedičské právo bolo preukázané). Pozostalý manžel pri vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva dedičstvo nenadobúda, naopak až po vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov je zrejme, čo bude dedičstvo, ktoré budú dedičia nadobúdať, tvoriť. Aj ustanovenia § 483, § 484 ods. 2 OZ v znení účinnom do 31.12.1991 dopadali iba na vyporiadanie dedičstva medzi dedičmi. To, či sa zmenila v roku 1992 právna úprava vzájomného vyporiadania dedičov ohľadne dedičstva je pre rozhodnutie v tejto veci bez významu. Preto aj názor dovolacieho súdu, podľa ktorého rozhodovacia prax dovolacieho súdu, na ktorú poukazoval (a poukazuje) pozostalý manžel, je v dôsledku zmeny tohto ustanovenia v roku 1992 neaktuálna a prekonaná, ostáva ničím neodôvodnený. Právna úprava vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov v dedičskom konaní sa oproti právnej úprave, za ktorej boli vydané rozhodnutia najvyšších súdnych autorít, na ktoré poukazoval pozostalý manžel nezmenila, resp.

nezmenila sa spôsobom, ktorý by spôsobil, že tieto rozhodnutia sa stali neaktuálnymi alebo prekonanými. Dovolateľ tvrdil, že právna úprava účinná do 31. decembra 1992, rovnako ako neskoršia právna úprava, stanovili povinnosť súdu (býv. štátneho notárstva) pri autoritatívnom vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov v dedičskom konaní postupovať podľa zásad uvedených v § 150 OZ, v rozhodnutí o vyporiadaní ukladali súdu určiť, čo z tohto majetku patrí do dedičstva a čo patrí pozostalému manželovi, pričom žiadnym spôsobom nevyučovali vykonať autoritatívne vyporiadanie súdom (býv. štátnym notárstvom) prikázaním konkrétnych vecí do vlastníctva pozostalého manžela a iných konkrétnych vecí do dedičstva.

7. Nesprávnosť právneho posúdenia veci odvolacím súdom (§ 241 ods. 2 O. s. p.) v otázke, od vyriešenia ktorej záviselo jeho rozhodnutie (a pri riešení ktorej sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu § 432 CSP), je daná jeho rozporom s nižšie citovanými rozhodnutiami dovolacieho súdu. Podľa presvedčenia dovolateľa vyporiadaniu bezpodielového spoluvlastníctva manželov v dedičskom konaní prikázaním jednotlivých vecí pozostalému manželovi a iných jednotlivých vecí do dedičstva nebráni žiadne zákonné ustanovenie.

8. Dovolateľ navrhoval, aby dovolací súd zmenil napadnuté uznesenie odvolacieho súdu tak, že priamo vyporiada BSM podľa jeho návrhu prikázaním vecí v celosti a náhradovú pohľadávku z titulu vyporiadania BSM voči pozostalému manželovi vo výške 4 415,28 Eur prikáže do dedičstva.

9. Závetní dedičia 1) a 2) podali k dovolaniu, každý samostatným podaním, obsahovo zhodné vyjadrenie. Dovolanie v celom rozsahu odmietajú a nesúhlasia s jeho obsahom. Uviedli, že išlo o bezdetné manželstvo a pozostalý manžel patrí do druhej skupiny zákonných dedičov, ktorý zo zákona dedí podiely na majetku poručiťky v rámci BSM. Závetní dedičia (neter a synovec) majú prednosť pred ním ako zákonným dedičom. Ďalej uvádzali skutkové okolnosti týkajúce sa stanovenia hodnoty majetku.

Dovolací súd zistil, že dovolanie podal pozostalý manžel dňa 21.10.2021, teda už za účinnosti zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok a zákona č. 160/2016 Z. z. Civilný sporový poriadok. Dovolanie bolo podané proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach č. k. 2CoD/3/2021-1168 zo dňa 26. augusta 2021, ktoré nadobudlo právoplatnosť 27. októbra 2021. Napriek skutočnosti, že dedičské konanie po poručiťke sa v zmysle § 396 ods.1 CMP spravuje doterajšou právnou úpravou, t. j. § 1751 ods. 1, 2, 3, § 175m, § 175o O.s.p., dovolacie konanie predstavuje procesne samostatnú časť konania, ktorá síce nadväzuje na dedičské konanie, ale je od neho oddelená právoplatným rozhodnutím. Dovolanie bolo podané za účinnosti CSP, a preto dovolací súd prejednal dovolanie v režime CMP a CSP.

Dovolateľ eventuálne uplatnil dovolacie dôvody pre prípad, že dovolacie konanie sa riadi právnou úpravou dovolania účinnou od 1. júla 2016, podľa § 420 písm. f) CSP, s tým, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil dovolateľovi, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces a podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP s tým, že odvolací súd sa pri riešení právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo jeho rozhodnutie odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že pozostalý manžel dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) zastúpený advokátom v súlade so zákonom (§ 429 ods.1 CSP), v ktorej neprospech ktorého bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné. Dovolací súd preto napadnuté uznesenie podľa § 449 ods. 1 CSP zrušil a podľa § 450 CSP vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP

Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

Podľa čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

Dovolací súd konštatuje, že povinnosť vykladať a uplatňovať zákony ústavne konformným spôsobom sa týka všetkých štátnych orgánov a súdov.

Dovolací súd zistil, že odvolací súd dospel k záveru, že zákon nepripúšťa to, aby súd autoritatívne rozhodol, komu a čo z dedičstva pripadá. Dovolací sa s týmto východiskom odvolacieho súdu nestotožnil.

Podľa čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa § 175l ods.1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších zmien a doplnkov (ďalej „OSP“) ak mal poručiteľ v čase svojej smrti s pozostalým manželom majetok v bezpodielovom spoluvlastníctve, o ktorého vyporiadaní sa nezačalo konanie na súde, vyporiada sa tento majetok v konaní o dedičstve podľa osobitného predpisu.

Podľa § 175l ods. 2 CSP Majetok uvedený v odseku 1 sa môže vyporiadať dohodou medzi pozostalým manželom a dedičmi uzavretou písomne alebo ústne do zápisnice. Ak medzi nimi nedôjde k dohode, vyporiada tento majetok súd príslušný na konanie o dedičstve. Ak rozhodnutie závisí od skutočnosti, ktorá zostala medzi účastníkmi sporná, postupuje súd podľa § 175k ods. 3.

Dovolací súd konštatuje, že vyporiadanie BSM uskutočňuje súd príslušný na dedičské konanie v rámci dedičského konania postupmi a podľa pravidiel ustanovených v § 150 OZ. Ustanovenie § 175l ods.1 OSP mu priamo ukladá povinnosť vykonať vyporiadanie, ak medzi pozostalým manželom a dedičmi nedôjde k dohode. Skutočnosť, že súd uskutočňujúci konanie o dedičstve nemôže v prípade sporu odkázať dedičov a pozostaleho manžela na sporové konanie o vyporiadanie BSM, implicitne potvrdzuje, že súd v dedičskom konaní disponuje rovnakou právomocou ako súd konajúci v sporovom konaní o vyporiadanie BSM v zmysle § 149 ods. 3 OZ. Vyporiadanie BSM pojmovo predpokladá, že dôjde k prikázaniu vecí do vlastníctva v celosti. To sa predovšetkým týka nehnuteľností slúžiacich na bývanie, ktoré majú charakter obydlija pozostaleho manžela. Súd uskutočňujúci vyporiadanie BSM musí prihliadnuť na skutočnosť, že vznik podielového spoluvlastníctva môže viesť k spoluvlastníckym sporom, ktorým by bolo možné predísť realizáciou vyporiadania BSM prikázaním vecí v celosti. Tento spôsob vyporiadania má prednosť s ohľadom aj na skutočnosť, že vznik podielového spoluvlastníctva k nevyporiadaným veciam je až subsidiárnym dôsledkom na základe právnej domnienky podľa § 149 ods. 4 OZ. Dovolací súd právnu otázku posudzoval iba v právom režime zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku, ktorým sa dedičské konanie spravuje. Predmetom vyporiadania je majetok, u ktorého nie je sporné, že patril do BSM. V danom prípade sa spornosť obmedzovala na skutočnosť, čo bude patriť pozostalému manželovi a čo do dedičstva. Ohľadne týchto skutočností je daná právomoc súdu v dedičskom konaní.

V danom prípade súd prvej inštancie a ani dovolací súd nekonali v súlade s ust. § 175l ods. 2 druhá veta OSP, a teda ani v súlade s právomocou zverenou zákonom v zmysle čl. 2 ods. 2 Ústavy SR. Dovolací súd dospel k záveru, že tým bol naplnený dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP.

Dovolací súd zistil, že vyporiadanie BSM v časti položiek vecí špecifikovaných v napadnutom rozhodnutí chýba určenie veľkosti spoluvlastníckeho podielu uvedeným formulácie „v 1 - ici“. V prípade vyporiadania BSM takýto nedostatok musí byť odstránený, pretože spôsobuje neurčitosť vyporiadania.

Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomocí patrí (§ 450 CSP). Dovolací súd podľa týchto ustanovení zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.